

POLIPTIH BLAŽA JURJEVA U KORČULANSKOJ CRKVI SVIH SVETIH

VINKO FORETIĆ

Poznata je Bratovština Svih Svetih u gradu Korčuli osnovana g. 1301. Ona u svojem kontinuitetu postoji do danas posjedujući crkvu i bratimsku kuću do nje. U crkvi Svih Svetih sastajala se je stalno od 16. stoljeća (sigurno od g. 1512. a možda i ranije) kongrega pučana grada i sela, otkad je pučka klasa Korčule uspjela upornom borbom izvojevati, da se nasuprot plemstvu okupljenom u velikom vijeću organizira i ta kongrega kao stalno predstavništvo puka, u koje ulazi svaki punoljetan pučanin, a koje tijelo bijaše i od mletačke vlasti priznato.¹⁾ U crkvi i dvorani bratovštine postoji brojno i vrijedno kulturno-historijsko i umjetničko blago, koje je već otprije, a u posljednje vrijeme naročito, privlačilo i danas još privlači pažnju. Među ostalim umjetničkim djelima nalazi se u crkvi i veliki poliptih, o kojem je, koliko mi je poznato, Frano Radić, istraživač korčulanske povijesti i starina, prvi objelodanio g. 1894. u Glasniku Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini (VI — 4) radnju pod naslovom »Gotička oltarna slika u crkvi Svih Svetih u Korčuli«. U centralnom dijelu nalazi se Pietà, naime Trpeći Krist s Bogorodicom i Svetim Ivanom evanđelistom, a na dnu te slike braća bratovštine Svih Svetih u starinskom ruhu, koje i danas još nose u procesijama. S jedne i druge strane nalaze se po dva sveca, a to su idući s lijeva s gledišta promatrača slike: Katarina Aleksandrijska, Dominik, Petar Mučenik i Lucija. Nad ovim glavnim nizom slika nalazi se drugi niz sa sedam slika. Iznad glavne središnje slike nalaze se kao srednji dio gornjeg niza izdignute tri slike, od kojih središnja ima lik Bogorodice s djetetom. Ostali sveci tog niza idući s lijeva jesu: Nikola, Vlaho, Frano, Klara, Stjepan Prvomučenic

¹⁾ Prema dosada pronađenim izvorima prvi put se spominje kao stalna ustanova kongrega g. 1512. Vidi o tom Hanel: *Statuta et leges civitatis et insulae Curzolaë, Zagrabiæ 1877.* (*Monumenta historico-juridica Slavorum Meridionalium* I str. 234—236). U raznim knjigama Korčulanskog arhiva u sklopu Historijskog arhiva u Zadru nalaze se, uz stanovite prekide, zapisnici sastanaka pučke kongrege od 16. do 18. stoljeća.

i Antun Pustinjak. Ispod glavnog niza slika nalazi se predela s tri-
naest odijeljenih malih slika. Ona u sredini prikazuje Spasitelja,
a s objiju strana nalazi se po šest apostola. Frano Radić je deskrip-
tivno opširno opisao poliptih, ali se nije upuštao u historijsko-
umjetničku analizu, već je samim naslovom radnje označio, da je
ova oltarna slika gotička, a vrijeme postanka je nakon stanovitog
razlaganja označio probabilnom rečenicom: »Najpriličnije je dakle,
da opisana slika potječe baš iz prvog početka XIV vijeka i da je
izvedena po namisli prvog korčulanskog biskupa Ivana Krozije«. Nasuprot površnim gledaocima, koji poliptih proglašuju bizantin-
skim, Radić ga je tačno stilski označio kao gotički, a jedino je po-
griješio u datiranju, što nije ni čudo, jer tada nije bio još poznat
razvojni put dalmatinskog slikarstva.

Dok se nije uočilo postojanje dalmatinske slikarske škole
15.—16. stoljeća, za ovaj poliptih se često, kao i za mnoga druga
slikarska djela Dalmacije tvrdilo, da pripada Muranskoj školi, a tek
se po natpisima na dva djela u Dubrovniku znalo, da je odnosne
slike naslikao početkom 16. stoljeća Nikola Dubrovčanin.²⁾ Prvi je
arhivar Dubrovačkog arhiva Karlo Kovač svojim djelom »Nikolaus
Ragusinus und seine Zeit« g. 1917. uočio i utvrdio pomoću arhiv-
skog istraživanja i promatranja samih djela postojanje dubrovačke
slikarske škole 15.—16. stoljeća. Počev od g. 1931. Ljubo Karaman
uočio je i utvrdio u više rasprava postojanje dalmatinske slikarske
škole istog vremena, unutar koje postoji dubrovačka s posebnim
nekim svojim specifičnostima. Karaman je i ovaj poliptih, kao
i drugi korčulanski poliptih (tada u korčulanskoj katedrali) i dva
raspela (tada u crkvi Svih Svetih) ubrojio među djela dalmatinske
slikarske škole 15. stoljeća. Dok su se za razna djela dubrovačke
slikarske škole utvrdili autori ili pomoću natpisa na slikama ili po-
moću arhivskog istraživanja, a onda na toj bazi i historijsko-umjet-
ničkim razmatranjem, dotle je u utvrđivanju autora sličnih djela
u ostaloj Dalmaciji postojala poteškoća s jedne strane, što su posto-
jela brojna nedatirana i nesignirana djela, dakle tada nepoznatih

²⁾ O tim atribucijama grčkim majstorima ili Muranskoj školi vidi op-
ćenito Ljubo Karaman: Šetnjom kroz Korčulu i njezine spomenike
(Eseji i članci, Zagreb 1939. str. 145). Korčulansko rukopisno djelo iz
19. stoljeća pod naslovom »Descrizione di tutte le Chiese ed altari
che esistono nella città e borghi di Curzola raccolte a merito del cit-
tadino Pietro Dimitri quondam Demetrio e con aggiunte di Demetrio
Dimitri quondam Vincenzo« veli o tom poliptihu ovo: »La sua pala
è di pittura greca e ritiene fra gli altri Santi Santa Lucia verso di cui
la popolazione di Curzola è molto divota«. Korčulanski lokalni histo-
ričari Natale Trojanis i Mašo Bodulić pripisivali su korčulanske po-
liptihe Muranskoj školi i 14. stoljeću. Vidi Trojanis: Sui monumenti
di storia e di arte esistenti nella città ed isola di Curzola con alcuni
dati storici, Trieste 1911. str. 34, Bodulić: Korčula, Dubrovnik 1922.
str. 8 i 11, isti: Kurzer Auszug aus der Geschichte der Stadt Korčula
auf der gleichnamigen Insel in Süddalmatien. Dritte verbesserte Auf-
lage, Kromeriž 1929. str. 12 i 16.

majstora, a s druge strane arhivska istraživanja su iznijela na vidjelo sijaset imena slikara, kojima se u početku nisu mogla atribuirati spomenuta djela, jer sačuvani ugovori o slikanju nisu odgovarali sačuvanim djelima. Imali smo nepriliku, da imamo s jedne strane nesignirana djela i bez arhivske dokumentacije, a s druge strane sačuvane ugovore, ali ne i djela, koja njima odgovaraju. Tokom vremena počeo se je ipak sve više na temelju arhivskih dokumenata uočavati lik slikara 15. stoljeća Blaža Jurjeva Trogirana, za kojeg se na temelju arhivskih dokumenata utvrdilo, da je boravio i radio u Trogiru, Dubrovniku, Korčuli, Splitu i Zadru, a baš u tim gradovima nalazila su se i djela, za koja se, zbog koincidencije njihova opstanka i arhivskih dokumenata (iako ne njima odgovarajućih ugovora) pretpostavljalo, da bi mogla biti od njegove ruke ili od njegove radionice. Već i Karaman upozoruje u ranijim svojim radnjama na njega, a niz markantnih dokumenata o njemu iznio je već g. 1942. C. Fisković u svojem djelu »Gotička drvena plastika u Trogiru«.³⁾ Nakon oslobođenja naročito se je svojski prihvatio proučavanja slika Blaža Trogirana i djela, koja bi se njemu mogla pripisati, Kruno Prijatelj. Toj problematici osim Prijatelja posvećuju znatnu svoju pažnju i dalje Ljubo Karaman i Cvito Fisković te historičari umjetnosti Grga Gamulin, Ksenija Cicarelli, Vojislav Đurić i Branka Pecarski.⁴⁾ Stvara se u početku hipotetički umjetnički lik Blaža Trogirana, koji tokom vremena sve više dobija konkretnije forme. Nije potrebno, da ovdje iznosimo sve faze u razvoju tog pitanja i međusobne polemike, koje su se, moramo sa zadovoljstvom priznati, vodile u mirnom i prijateljskom tonu za razliku od raznih oštrih polemika naših historičara, već će biti korisno za našu temu odrediti neke konačne stavove. Odlučni moment u razvoju ove problematike bio je, kad je g. 1961. na poliptihu iz crkve sv. Jakova na Čiovu prigodom njegova restauriranja u Restauratorskom zavodu Jugoslavenske Akademije restaurator otkrio a Jakov Stipišić, asistent Historijskog instituta Akademije u Zagrebu i predavač pomoćnih historijskih nauka na Filozofskom fakultetu, pročitao potpis, koji veli, da je to djelo naslikao Blaž, a k tome je taj potpis sličan potpisima Blaža Trogirana u knjizi Bratovštine Svetog Duha u Trogiru.⁵⁾ S time je pobijedilo stanovište, da su i ostala slikarska djela istih ili sličnih stilskih osebina djela Blaža Trogirana ili njegove radionice. S time

³⁾ Rad JAZU knj. 275 str. 104, 130—131.

⁴⁾ Smatram nepotrebnim opterećivati ovaj članak dugim citatima brojne literature, stručnim krugovima ionako dobro poznate, a mogu istaknuti, da se brojni radovi o ovoj temi nalaze u Izdanjima Konzervatorskog zavoda Dalmacije u Splitu »Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji knj. 8, 9, 10, 12, 13, od g. 1954—1961, a u tim radovima je citirana i ostala literatura. Prema potrebi spomenut ću neke radove tokom razlaganja.

⁵⁾ C. Fisković: Neobjavljeno djelo Blaža Jurjeva u Stonu, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 13, Split 1961, str. 125—126.

su i sudovi historičara umjetnosti postali odlučni i apodiktični. Možemo dakle iznijeti, što u posljednjim svojim radnjama tvrde i naši historičari umjetnosti o korčulanskom poliptihu Bratovštine Svih Svetih u prilog teze, da je on djelo Blaža Trogirana. Još dosta vremena prije otkrića spomenutog potpisa Karaman u svojem djelu »Pregled umjetnosti u Dalmaciji« objelodanjenom g. 1952. veli govoreći o Blažu Jurjevu i njegovoj radionici: »Nekoliko slika, koje su po srodnosti izradbe i detalja mogle proizaći iz iste radionice, čuvaju crkve u Trogiru (kapela sv. Jere u Trogiru, sl. 154, Sv. Dominik, Sv. Jakov na Čiovu) i Korčuli (katedrala, Svi Sveti).«⁶⁾ U Analima Historijskog instituta Jugoslavenske Akademije u Dubrovniku izašlim g. 1959. (VI—VII) veli Karaman ostajući jamačno na istom stanovištu: »Još g. 1932. u Zborniku izdanom u čast ruskog bizantologa Uspenskog upozorio sam na niz madona i poliptiha u Trogiru, Korčuli i Šibeniku, koji su u stilskom izgledu tako srodni, da upućuju na rad ili utjecaj jedne majstorske radionice. Poslije toga sam u novinskom članku iznio mišljenje, da je vjerojatno djelo Blaža Jurjeva iz Trogira poliptih u kapeli sv. Jere trogirске katedrale«. Malo niže veli dalje: »Prijatelj se složio s mojim mišljenjem, upozorio na dalje radove iz Splita i Dubrovnika srodnog izgleda i istakao ulogu Majstora Blaža u formiranju dalmatinske slikarske škole 15. stoljeća.«⁷⁾ Ksenija Cicarelli je u članku »Prilog trogirskom slikarstvu XV stoljeća« iz g. 1960. također napisala:

»Grupa slika, koje se stilski povezuje u jednu cjelinu, a nalazi se u Trogiru, Korčuli, Hvaru, Dubrovniku i Stonu, pokazuje odlike jedne slikarske ličnosti, za koje je već g. 1942. godine Karaman pretpostavio, da je to bio slikar Blaž Jurjev Trogirana, a Prijatelj dalje razradio tu pretpostavku, da bi on doista mogao biti autor nekih od ovih slika.

U čitavoj grupi slika očituje se kod nekih veći kvalitet i jasnije zajedničke stilske odlike, što bi ukazivalo, da bi najvjerojatniji autor tih bio Blaž Trogirana, koji je u to vrijeme razvio značajnu slikarsku djelatnost upravo u Trogiru...«⁸⁾

Najodlučnije je zastupao tu tezu o autorstvu Blaža Trogirana za razne slike, pa tako i za korčulanske poliptihe, Kruno Prijatelj, iako oprezno u obliku vrlo vjerojatne hipoteze. Koliko mi je poznato, posljednji put je prije otkrića Blaževa potpisa iznio svoju tezu g. 1960. u radu »Problem opusa slikara Blaževa Jurjeva Trogirana«⁹⁾, a nakon otkrića potpisa objelodanio je u broju 3 iste godine 1961. u Bulletinu Zavoda za likovne umjetnosti Jugoslavenske Akademije rad »Uz nalaz potpisa Blaža Jurjeva Trogirana«,

⁶⁾ Na str. 70.

⁷⁾ Na str. 60.

⁸⁾ Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 12, Split 1960. str. 157.

⁹⁾ Radovi odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2.

po čijem načinu pisanja se dađe zaključiti, da je Prijatelj sada već na čvrstom stanovištu, da su sva ona pripisivana mu djela, pa tako i korčulanski poliptisi, zaista djela Blaža Trogirana. No još odlučniji je u tome bio Fisković. U članku »Splitska slikarska škola iz trinaestog stoljeća« objelodanjenom na razmeđu godine 1961. i 1962. publicirajući prvi tačno Blažev potpis odlučno veli: »Otkriće njegova potpisa na poliptihu iz Čiova, potvrdilo je upravo ovih dana njegov značajni opus, u koji se bilo posumnjalo. Sada se Blažu i njegovoj radionici sa stalnošću mogu pripisati veliki poliptisi u Trogiru i Korčuli, slike u Splitu, Trogiru i Kaštel-Štafiliću, u Hvaru i u Dubrovniku, veliko raspelo u Stonu, pa i minijature u matrikuli trogirske bratovštine Svih Svetih...«¹⁰⁾ Isto tako odlučan je Fisković u radu »Neobjavljeno djelo Blaža Jurjeva u Stonu« iz g. 1961. U komparaciji Blaževa raspela u Stonu s poliptihom Bratovštine Svih Svetih u Korčuli Fisković konsekventno svome stavu smatra bez daljnjega i ovaj poliptih kao Blaževo djelo.¹¹⁾ Konačno Prijatelj i u Enciklopediji likovnih umjetnosti g. 1962. odlučno bez ikakve rezerve određuje opus Blaža Trogirana i njegove radionice te pri tome ističe i njegova dva korčulanska poliptiha.¹²⁾

Sretan sam, što mogu u potvrdu naučnih saznanja naših historičara umjetnosti iznijeti jedan važan dokument, koji sam našao u Korčulanskom arhivu u sklopu Historijskog arhiva u Zadru. Dokument donosim u prilogu, a ovdje smatram potrebnim razmotriti ga. Tiče se poliptiha Bratovštine Svih Svetih. U notarijalnoj knjizi, vođenoj kao knjizi 7. Korčulanskog arhiva iz mletačkog doba, od g. 1436. do 1441, nalazi se na listu 256 pod datumom od 15. srpnja 1439. zapisana obveznica Šimuna Nikolina, prokuratora crkve Svih Svetih u gradu Korčuli, kojom se obavezuje u ime crkve povratiti svećeniku Marku, sinu Ivana Radetini, četiri zlatna dukata, koje je od njega posudio za isplatu preostale svote dužne majstoru Blažu, slikaru iz Trogira, koju mu crkva duguje za crkvenu palu; no ujedno Šimun dava svećeniku Marku dopuštenjem biskupa u zalog brevijar iste crkve pod uvjetom, da ovaj ostaje u vlasništvu svećenika Marka, ako do dana svetog Mihovila (naime 29. rujna) crkva ne otkupi vraćanjem duga isti brevijar. Obveznicu je u biskupskoj palači u prisustvu svjedoka sastavio notar Petar de Qualis sin pokojnog Bartula iz Zadra, koji je vodio ovu notarijalnu knjigu. Obveznica sadrži naravno sve one obične formule i pravne klauzule garancija. Ovaj notar pravi dosta gramatičkih pogrješaka i ima prilično nespretn stil, pa tako i u ovom našem dokumentu. Objelodanjemo ga sa svim omaškama upozorujući u bilješkama na veće omaške. Ipak dokument je posve razumljiv, i sasna je jasno, što se hoće s njime kazati. On govori sam za sebe, no korisno će biti ipak pobliže se na nj osvrnuti. To nije ugovor o izradi, ali nam

¹⁰⁾ Slobodna Dalmacija 31. XII 1961, 1. i 2. I 1962. br. 5247.

¹¹⁾ C. Fisković: Neobjavljeno djelo Blaža Jurjeva u Stonu str. 121–122.

¹²⁾ Svezak 2 str. 610.

je dokazom, da je pala izrađena. Tragao sam ipak za ugovorom u istoj notarijalnoj knjizi, koja počinje s godinom 1436, ali ga nisam našao. Tražio sam ugovor i u sačuvanim notarijalnim knjigama Trogirskog arhiva (također u Zadru), i to u onoj vođenoj od 6. veljače 1436. do 12. veljače 1438. i onoj od 27. prosinca 1438. do 11. svibnja 1439, no ni tu ga nisam našao. Pripominjem, da ipak u trogirskim notarijalnim knjigama postoji praznina od 12. veljače do 27. prosinca g. 1438, kao i to, da su se katkad sklapali samo usmeni ugovori ili pismeni se nisu registrirali u notarijalnim knjigama.¹³⁾ No nije isključena mogućnost, da se pismeni ugovor ipak otkrije ili još koji spomen o ovom djelu. Radi stanovite historijske komparacije osvrnut ću se i na ugovor sklopljen 20. rujna 1437. između župana Bratovštine Svete Marije kod Male braće u Trogiru brijajača Stjepana Radoslavića i majstora Blaža, slikara i građanina trogirskog, o izradi pale za glavni oltar crkve Svete Marije Male braće. Na nj je upozorio već Fisković g. 1942. i donio djelomično njegov tekst¹⁴⁾, ali smatram korisnim donijeti ga u prilogu u cjelini. Nažalost ovo Blaževo umjetničko djelo nije sačuvano. Iz ugovora se jasno vidi, da se radi o poliptihu sa pet polja (cum quinque campis), a to znači sa središnjom slikom i s po dva sveca sa strane. Ne opisuje se, koji sveci imaju biti, ali pretpostavljamo, da je središnja slika imala biti slika Bogorodice. Za nas je važno, da ugovor naziva cijeli poliptih *ikonom* ili *palom* (u akuzativu: *unam anconam seu palam*). I korčulanski dokument iz g. 1439. govori o *pali* izrađenoj za crkvu Svih Svetih. Dakle riječ *pala* upotrebljava se također za poliptih kao cjelinu. Zanimljivi su u trogirskom ugovoru uvjeti plaćanja. Plaćanje se određuje u nekoliko obroka. Ugovor se sklapa 20. rujna g. 1437, a vrijednost slike se označuje na dvjesto libra malenih (u akuzativu: *libras ducentas parvorum*). Prvi obrok ima mu se predati do dana sv. Mihovila (dakle već 29. rujna) i to u naravi trideset kaca masta (mošta) s procjenom njihove vrijednosti u librama malenih. Drugi obrok u iznosu od šest zlatnih dukata ima mu se predati do dana Božića (25. prosinca) iste godine. Treći obrok u iznosu od šest zlatnih dukata ima mu se predati na dan Navještenja Bogorodice (25. ožujka) g. 1438, a ostatak vrijednosti do dana svetog Mihovila (29. rujna) iste godine. Rad svoj mora pak Blaž izvršiti do dana Navještenja Bogorodice (25. ožujka) g. 1438. Dakle isplata ima da se izvrši u četiri obroka u vremenu malo dužem od godine dana nakon sklapanja ugovora, dotično od vremena roka prve isplate točno u godinu dana. Rad pak morao je izvršiti u roku malo dužem od šest mjeseci.

¹³⁾ Jedan zanimljiv primjer usmenog ugovora iz 16. stoljeća, tek kasnije pismeno fiksiranog, navodi Fisković: Nekoliko podataka o starim dubrovačkim slikarima (Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 10, Split 1956. str. 148—149).

¹⁴⁾ U gore citiranom djelu »Gotička drvena plastika u Trogiru« str. 104 i bilješka 29 na str. 130—131.

Za Blaža Trogirana znamo, da je boravio na Korčuli g. 1431. i da je sklopio ugovor o izradi poliptiha u crkvu Svih Svetih u Blatu na Korčuli¹⁵⁾, u kojoj crkvi se također od g. 1372. dalje spominje Bratovština Svih Svetih¹⁶⁾, za koju mimogred možemo reći, da su u njoj vodili glavnu riječ pučani te su g. 1723. uspjeli isposlovati odluku kneza, da bratovština nije dužna ustupati svoju kuću užem plemićkom tijelu Blata za njegove sastanke.¹⁷⁾ Ovaj Blažev boravak g. 1431. ne dolazi dakle u obzir za izradu poliptiha Bratovštine Svih Svetih u gradu Korčuli. No sigurno ostao je Blaž u uspomeni Korčulana kao vrstan slikar, a i nakon toga čuli su se jamačno glasovi o daljnjem njegovu djelovanju po Dalmaciji. Po njegovoj biografiji iskonstruiranoj prema arhivskim podacima Blaž se g. 1436.—1442. nalazio u Trogiru, a možda i duže. Ugovor s trogirskom Bratovštinom Svete Marije kod Male braće 20. rujna 1437. sklapa u Trogiru. Kad bismo htjeli uzeti uvjete ovog trogirskog ugovora kao analogne za nesačuvani ili nepronađeni ugovor o izradi korčulanskog bratimskog poliptiha, mogli bismo s vjerojatnošću uzeti, da je ugovor između Blaža i korčulanske bratovštine sklopljen u rujnu g. 1438. s uvjetom dovršenja izradbe u ožujku g. 1439. Jamačno je ugovor sklopljen u Trogiru te se možda, u koliko je bio pismen, nalazio u onoj trogirskoj notarijalnoj knjizi iz g. 1438. s ispravama od veljače do prosinca, koja nije sačuvana. Da li je majstor Blaž poliptih izradio u Trogiru i bio zatim poliptih prenesen u Korčulu, ili je zbog izradbe poliptiha boravio u Korčuli, teško je reći. Sigurno je i plaćanje ovog korčulanskog poliptiha bilo ugovoreno u obrocima. U oči isplate posljednjeg obroka od četiri zlatna dukata našla se je bratovština u novčanim neprilikama te je za isplatu posudila tu svotu kod svećenika Marka založivši mu svoj brevijar. Nadala se je ipak vratiti svoj dug tom svećeniku do dana svetog Mihovila, jer je do tog roka od svojih poljskih imanja mogla dobiti prigodom jematve toliko prihoda, da je mogla isplatiti i ta četiri zlatna dukata. U svakom slučaju srpanj g. 1439. je skrajnji datum post quem non izradbe ovog bratimskog poliptiha.

Često su se u posljednjim raspravama o Blažu Trogiranu spominjala i dva korčulanska poliptiha, od kojih je onaj katedralni prenešen u međuvremenu u Opatsku riznicu, dok je bratimski ostao i dalje u crkvi bratovštine.¹⁸⁾ U tim raspravama mnogo se je više

¹⁵⁾ C. Fisković u istom djelu str. 104 i 131 i Vojislav J. Đurić: Slikar Blaž Jurjev (Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 10, Split 1956. str. 165).

¹⁶⁾ V. Foretić: Otok Korčula u srednjem vijeku do g. 1420. (Djela Jugoslavenske Akademije XXXVI g. 1940. str. 341).

¹⁷⁾ Podatak iz zbirke dokumenata bez naslova sastavljene g. 1760.—1761, u kojoj su sadržani regesti dokumenata g. 1412—1761. o borbi između pučana i seoskih plemića Blata (iz arhiva korčulanske porodice Andrijića privremeno pohranjene u Državnom arhivu u Dubrovniku).

¹⁸⁾ Netačni su navodi nekih pisaca, kao da se i on nalazi u Opatskoj riznici.

spominjao onaj u Opatskoj riznici, nego ovaj bratimski. Veću pažnju bratimskom posvetio je tek Prijatelj, a u najnovije vrijeme Fisković. Kako vidjesmo, Fiskoviću je zgodno poslužio kod ocjene Blaževa stonskog raspela, a Prijatelj je već prije istakao znatnu umjetničku vrijednost, naročito srednje slike Pietà. On veli g. 1955. za nj ovo: »Vanredan je poliptih u crkvi Svih svetih u Korčuli. Na srednjem polju nalazi se 'Pietà', gdje se pod križem nalazi Krist u stavu 'Ecce homo' sa Madonom i sv. Ivanom, pred ogradom ispred koje kleče bratimi u tunikama. Neobična je unutrašnja dinamika, koja prožima lica triju likova, koji su komponirani vanrednom vještinom«. Dalje veli: »Poliptih iz Svih Svetih u Korčuli je, po mom mišljenju također djelo Blaževa, i ako se ponešto od njegova uobičajenog načina udaljuje divna, dramatična središnja kompozicija 'Pietà'. Sklon sam ipak, da i u tom središnjem dijelu gledam rad Blaževih ruku, u času neobične, spontane i snažne inspiracije...«¹⁹⁾

Blaž je znatna ličnost, koja uz mnogobrojne ostale kulturne emanacije svih stoljeća govori o kulturnoj povezanosti hrvatskih primorskih gradova od Dubrovnika do Zadra. Veze Korčule i Trogira pak u nekoliko navrata u povijesti bile su vrlo žive. U istom ovom 15. stoljeću korčulanski graditelj Hranić Dragošević radi g. 1403. na trogirskim utvrdama.²⁰⁾ Kasnije će korčulanski pjesnik Petar Kanavelović (1637.—1719.) spjevati veliki epos »Sveti Ivan Trogirski«, gdje slavi trogirskog biskupa Ivana, značajnu i veliku ličnost 11.—12. stoljeća, koja je uporno radila na sjedinjenju dalmatinskih gradova s Hrvatskom.²¹⁾ Kanavelović je poradio svojim prijedlogom prihvaćenim u korčulanskom velikom vijeću, da se i u korčulanskoj crkvi zavede kult sv. Ivana Trogirskog, te je ovaj prikazan i na oltarskoj pali sv. Antuna u katedrali, a uza nj i grad Trogir sa svojim karakterističnim zvoncima.²²⁾ Sigurno će daljnje proučavanje arhivskog materijala te veze korčulansko-trogirske još bolje rasvijetliti, a nadamo se, da će se i u tom okviru još štogod otkriti o Blažu Jurjevu Trogiriraninu.

¹⁹⁾ Prilog trogirskom slikarstvu XV st. O Blažu Trogiriraninu (Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 9, str. 141 i 145).

²⁰⁾ I. Kukuljević, Lucijan Vranjanin, graditelj XV vijeka (Glasnik Društva za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu, god. I — 1886. str. 92).

²¹⁾ O Kanaveloviću vidi među ostalim M. Kombol: Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda. II izdanje, Zagreb 1961. (izdala Matica hrvatska) str. 293—297.

²²⁾ V. V. Vukasović, Il testamento di Pietro Canavelli (Kanavelović) ed altri documenti attinenti all'eredità dello stesso Canavelli (Bullettino di archeologia e storia dalmata 1892—1893. i posebna knjiga); C. Fisković: Korčulanska katedrala, Zagreb 1939. str. 61.

DOKUMENTI

I

Notarijalna knjiga korčulanskog notara Petra pok. Bartula de Qualis iz Zadra g. 1436.—1441. (knjiga 7 korčulanskog arhiva iz mletačkog doba) folio 256.

Obligatio pro domino Marcho Radetini

MCCCCXXXVIII indictione secunda et die XV mensis Juli in Epischopali palatio presentibus domino Johanne Boxini et Antonio Berchovich ttestibus²³⁾ ad hec notis habitis et rogatis. Ibiq[ue] ser Scimon Nichole procurator Ecclesie omnium sanctorum de Civitate non vim²⁴⁾ neque per terore²⁵⁾ sponte se dare et solvere nomine dicte Ecclesie omnium sanctorum ducatos quator auri in auro boni et justi ponderis se domino Marcho Johannis Radetini obligavit quos a predicto domino Marcho confessus fuit se habuisse et mutuo recepisse et hoc ad solvendum ressiduam solutionem de pala Ecclesie predicte magistro Blaxio pictori de Tragurio pro quibus quidem pecuniis dictus ser Scimon nomine quo supra posuit pro pigno²⁶⁾ in manibus dicti domini Marci unum breviarium dicte Ecclesie et hoc cum consensu et voluntate hac habita licentia a domino Episcopo et dictus ser Scimon dictu²⁷⁾ breviarium dedit dicto domino Marcho presentibus domino Episcopo testibus supra scriptis et me notario infrascripto, cum hac conditione et pacto quod si predictus ser Scimon non exigerit dictum breviarium hinc usque festum sancti Michaelis de mense septembris quod dictus liber videlicet breviarium sit libere et absolute sine aliquo strepitu Judicii tam ecclesiastici quam seculari predicti domini Marci taliter quam in posterum nulus procurator dicte Ecclesie aut gastaldus aliquam actionem contra predictum dominum Marcum possit habere in predictum breviarium cum aliqua ratione Juris ut premititur tam ecclesiastici quam seculari predictum dominum Marcum compeli facere ad restitutione²⁸⁾ dicti breviarii promittens dictus procurator nomine quo supra quod si aliquod dampnum occurrerit dicto domino Marco causa predicta tam de iure quam de facto vel consuetudine omnia et singula dampna reficere et restituere cum obligatione bonorum dicte Ecclesie pena quarti qua soluta vel non tamen omnia et singula supra scripta sint firma et rata renuntians etc

S lijeve strane: Extractum

²³⁾ sic!

²⁴⁾ sic!

²⁵⁾ sic!

²⁶⁾ sic!

²⁷⁾ sic!

²⁸⁾ sic!

II

Notarijalna knjiga trogirskog notara Frana di Viviano od 6. veljače 1436. do 12. veljače 1438. (knjiga VI — 1 po staroj signaturi ili 2 po novoj Trogirskog arhiva), folio 186—186v, pod datumom od 20. rujna 1437.

Die et loco predictis. Presentibus nobili viro ser Stephano Petri examinatori, Stephano Nicole Victuri et Philipo Jacobi suprascripte comunitatis testibus vocatis et rogatis. Ibiq̄e Magister Stephanus Radoslavich barberius tamquam supanus fratalee Sancte Marie fratrum minorum, pro se et nomine aliorum fratrum dicte fratalee ex una parte, et Magister Blasius Georgii pictor civis Traguriensis, parte ex altera, ad pacta et conventiones invicem devenerunt videlicet quod ipse Magister Blasius teneatur et debeat facere eidem Supano dictis nominibus unam anconam seu palam ad altare maius dicte Ecclesie Sancte Marie fratrum minorum, latitudinis brachiorum quatour cum foleis, tota deaureata, cum suis collonellis, et cum quinque campis et totidem capittellis, et cum scabello cum foleis intaleato deaureato et inciso, et cum figuris competentibus depictis super dictam anconam ad laudem boni magistri, et hoc quia versa vise dictus Magister Stephanus Radoslavich tamquam Supanus ut supra cum consensu fratrum dicte fratalee se obligando promisit dare et solvere eidem Magistro Blasio pro suo labore mercedis dicti operis, libras ducentas parvorum, in terminis videlicet, hinc ad festum sancti Michaelis de mense presenti chatias triginta musti ad cursum comunis prefati (?) in ratione dictarum librarum ducentarum, item usque ad festum Natalis Domini proxime futurum ducatos sex auri, item usque festum Sancte Marie de mense Martii proxime futurum ducatos sex, et residuum totius parvorum usque ad festum Sancti Michaelis de mense septembris de anno MCCCCXXXVIII. complendo dictum opus hinc ad festum predictum Sancte Marie de mense Martii proxime futurum. Que omnia et singula promiserunt dicte partes hinc inde firma et rata habere, tenere, attendere, observare et in nullo contravenire, sub pena librarum centum parvorum solvendarum per partem contrafactam parti servare volenti, stipulatione submissa. Et ob etc. Qua pena etc. Ad plenum

POLYPTYQUE DE BLAŽ JURJEV DANS L'ÉGLISE DE TOUS-LES-SAINTS A KORČULA

VINKO FORETIĆ

La Confraternité de Tous-les-Saints, fondée en 1301 dans la ville de Korčula, est connue. Dans l'église de cette Confraternité se réunissait une «Congrégation» de gens du peuple de la ville et de la campagne, certainement depuis 1512 et peut-être même avant, c'est-à-dire depuis que la classe populaire de Korčula avait réussi, par une lutte opiniâtre, à organiser cette «congrégation» en face de la noblesse réunie dans le Grand Conseil, et à obtenir que cette «congrégation» — dans laquelle pouvait entrer tout plébéien majeur — fût le représentant stable du peuple. De même que la plupart des Confraternités dalmates, celle-ci a, par ses propres moyens financiers, rassemblé de grandes et nombreuses richesses culturelles, historiques et artistiques. Parmi les peintures lui appartenant se détache le grand polyptyque qui se compose de cinq grandes et sept plus petites images de saints, et d'une prédelle au bas du polyptyque qui est entouré d'un cadre gothique en bois. Ces derniers temps, les écrivains d'art yougoslaves ayant, à leur tête, Ljubo Karaman, ont beaucoup écrit sur l'école dalmate de peinture XV et XVIe s. Les documents conservés dans les archives dalmates ont également révélé la grande activité du peintre Blaž Jurjev (Blaise, fils de Georges), qui a peint à Dubrovnik et à Korčula, à Zadar, Split et particulièrement à Trogir où il a habité le plus longtemps. Ljubo Karaman, Grgo Gamulin, Cvito Fisković, Kruno Prijatelj, Ksenija Cicarelli, Vojislav Đurić et Branka Pecarski ont récemment écrit sur lui, et ce, pour la plupart, dans la présente publication: sur la base d'indices ils lui attribuent ce polyptyque de Korčula. L'auteur de cet article, qui s'occupe particulièrement de l'histoire de Korčula et de Dubrovnik a découvert, dans de vieilles archives de Korčula (qui font maintenant partie de l'ensemble des Archives historiques à Zadar), un document qu'il publie ici et qui établit définitivement que le polyptyque de la Confraternité de Tous-les-Saints à Korčula est vraiment l'oeuvre de Blaž Jurjev, et date des environs de l'année de l'année 1439.

L'auteur publie encore un document provenant des archives de Trogir concernant un autre polyptyque de Blaž qui se trouvait à Trogir mais n'a pas été conservé — complétant ainsi la documentation d'archives sur l'activité de ce peintre, qui n'a pas encore été étudiée à fond.